Univerzita Karlova v Praze

2014–2018

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Univerzita Karlova v Praze má vykročit do dalšího období své existence. Abychom do něj dokázali vykročit dobře, musíme vnímat nejen její podstatu a charakter, ale logicky též svět a prostředí, ve kterém se pohybujeme.

Žijeme ve světě, který začíná stále více podléhat povrchnosti, účelovosti a prostému okamžitému užitku věcí. Je to svět zrychlených událostí i reakcí, svět mnoha rizik a krátkodechých očekávání. ***Univerzita musí být v tomto světě místem kritického zkoumání podstaty věcí, místem odmítajícím tuto všeobecnou povrchnost a účelovost.*** *Tradice univerzitního slibu, který odmítá využití vzdělání jen pro vlastní prospěch, musí žít v našich konkrétních krocích též jako vklad pro rozvoj celé společnosti. Není zde mnoho míst podobných naší alma mater. Vnímejme proto tuto jedinečnost a s ní spojenou odpovědnost za svět kolem nás.*

Žijeme ve světě, jehož vlastností je globalizovaný charakter výměny informací, propojení institucí, témat, ale i zájmů. ***Univerzita musí hrát aktivní roli v mezinárodním kontextu vzdělávacích institucí i politik.*** *Na jedné straně jsme konfrontováni s přirozeným propojením se světem, na straně druhé mnohdy zůstáváme uzavřeni v našem lokálním prostředí, maximálně se středoevropským přesahem. Naší rolí musí být silná pozice alespoň v celoevropském kontextu, spojená s důrazem na vysokou kvalitu výzkumu i vzdělávání.*

Žijeme ve státě, který se v posledních letech snaží o omezení či přímo zrušení akademických svobod a autonomie vysokoškolského prostředí. Ve státě, který prostřednictvím svých orgánů a institucí redukuje svoji odpovědnost za vzdělání do ekonomických parametrů, aniž by vnímal podstatu a přesah vzdělání. ***Univerzita musí***

v tomto kontextu stát pevně na principech akademické svobody a autonomie, pojmenovávat nebezpečné tendence a jednoznačně hájit tyto principy. *Nesmíme být objektem nejrůznějších nebezpečných plánů, musíme naopak představovat aktivní subjekt přinášející do veřejného prostoru témata, která považujeme za důležitá, témata demokracie, svobody a kritického myšlení.*

Žijeme ve státě, který se v posledních desetiletích rozhodl pro masivní nárůst vysokoškolských institucí. Dosud však nezohledňoval jejich kvalitu. ***Univerzita se musí jednoznačně přihlásit k principu své kvalitativní výjimečnosti.*** *Má-li na jedné straně existovat princip rovnosti v možnosti přístupu ke vzdělání, musí být na druhé straně řečeno, že neexistuje rovnost v nadání a talentu. Právě univerzita musí do budoucna koncentrovat ty nejlepší, kteří budou schopni obohacovat jak své konkrétní vědecké disciplíny, tak vzdělávat další generace a zároveň přenášet výsledky své práce do celé společnosti.*

Žijeme ve společnosti, která si za poslední dvě desítky let prošla bouřlivým vývojem. Tento vývoj v současnosti přináší mnohé palčivé problémy a otazníky, především v sociální oblasti. ***Univerzita nesmí stát stranou. Uvnitř musí vytvářet prostředí odstraňující všechny sociální i zdravotní hendikepy, ve svém působení navenek se nesmí bát na tyto problémy upozorňovat.*** *K charakteru naší akademické půdy musí patřit otevřenost, dialog i nebojácnost projevit svůj názor. Univerzita není a nemůže být izolovaným světem pro sebe, jsme součástí této společnosti. Buďme její součástí aktivní a kritickou zároveň.*

Žijeme na univerzitě, která si stále ještě zachovává bytostnou podstatu živé akademické obce. Obce tvořené pedagogy a studenty, obce postavené na principech kolegiality. Važme si této jedinečné a nesamozřejmé skutečnosti, kterou denně spoluvytváříme. ***Univerzita totiž není jen jakási úctyhodná historická instituce zakotvená staletou zakládací listinou, univerzita jsme my.***

VIZE +2018

Univerzita Karlova v Praze je zcela jedinečným a nezastupitelným akademickým prostorem, který musí i nadále hájit a ctít principy autonomie vysokoškolského prostředí. Zároveň musí vytvářet a přinášet excelentní výsledky výzkumu i vzdělávání s mezinárodním přesahem.

Univerzita je významnou společenskou autoritou – tuto roli si musí uvědomovat, musí ji posilovat a uplatňovat.

ŘÍZENÍ UNIVERZITY

Pro řízení univerzity považuji za nutný předpoklad jasnou definici vztahu univerzity jako celku a jednotlivých fakult. V tomto ohledu považuji za důležité pojmenovat tři pilíře svého přístupu: **1) pilíř funkční autonomie – předpokladem silné univerzity jsou silné fakulty, 2) pilíř kvalitních centrálních činností – předpokladem jakékoliv smysluplné kooperace fakult a univerzity jako celku je kvalitní servis, průhlednost a rychlé reakce a 3) pilíř aktivního vstupu fakult do celouniverzitních témat – předpokladem jednotného postupu univerzity je reálný podíl fakult na jejím řízení.** Vlastností prostupující všechny tyto pilíře by pak měla být vzájemná spolupráce fakult a otevřené sdílení zkušeností mezi fakultami.

Mám za to, že v rámci řízení univerzity musí být zřetelně definované a respektované role rozhodujících orgánů – **rektora, akademického senátu a vědecké rady, dále pak role poradních orgánů – kolegií rektora a komisí a nakonec role organizační a institucionální podpory – rektorátu univerzity.** Za zásadní pléna pro systematickou a průběžnou diskusi o směřování univerzity považuji především akademický senát a vědeckou radu. V oblasti exekutivní pak chci proměnit způsob řízení mimo jiné formou jiného přístupu ke způsobu a formě jednání kolegia rektora. Chci definovat dvě úrovně užšího kolegia rektora. V první úrovni jde o složení tradiční (prorektoři – v logickém rozložení dle zásadních oborových oblastí univerzity – s důrazem na vysoké pracovní nasazení, kancléř, kvestor), přičemž z hlediska řízení vnímám jako zásadní roli rektora. Další členové kolegia musí mít jasně definované role v rámci přenesených pravomocí,

popř. role poradní. Druhou úroveň si představuji rozšířenou: kromě prorektorů, kancléře a kvestora by ji tvořili ještě člen předsednictva AS UK, zástupce studentů, vedení ústřední knihovny, IPC – zaměření na studenty se speciálními potřebami – a zástupce ÚVT. Širší kolegium chci ponechat v rozšíření o děkany jednotlivých fakult a vedoucí pracovišť univerzity, přičemž chci, aby bylo toto širší kolegium více zapojit do řízení univerzity, a chci tak jeho spíše informační ráz proměnit na ráz pracovní, spojený s projednáváním prioritních úkolů univerzity. Za samozřejmou považuji nutnost pravidelně zveřejňovat zápisy z těchto jednání.

V rámci zapojení fakult do konkrétních univerzitních priorit chci položit důraz na již existující platformu jednotlivých komisí akademického senátu univerzity. Právě zde by měly být projednávány zásadní záležitosti s dostatečným předstihem a prostorem pro názory jednotlivých součástí univerzity. Vlastnosti tohoto svého přístupu definuji stručně takto: **transparentnost, otevřenost a kontrolovatelnost.**

Za mimořádně důležité vedle vnitřního fungování univerzity považuji také působení vedení univerzity a jejích orgánů navenek. Musíme být mnohem aktivnější směrem k zahraničním partnerům, státní správě, partnerům z dalších českých vysokých škol. Univerzita Karlova v Praze musí být pro ostatní zásadním a silným partnerem.

KONKRÉTNÍ OBLASTI ROZVOJE UNIVERZITY

1) Věda, výzkum a ediční činnost

Přirozenou vlastností univerzity musí být vysoká kvalita vědy s mezinárodním přesahem, v humboldtovském modelu pak úzce propojena s výukou.

- **Posílit mezinárodní charakter vědecké práce:**
    - Vytvářet podmínky pro otevřenost univerzitního prostředí zahraničním odborníkům, a to jak pro krátkodobé pobyty, tak pro dlouhodobější pracovní zapojení na univerzitě. Vytvořit prostor pro tyto pobyty smysluplnou podporou centrálním fondem.

- Podporovat i vytvářet tlak na mobilitu Ph.D. studentů a postdoků.

- **Posílit zapojení studentů do vědeckých projektů:**
  - Nadále rozvíjet podporu v rámci GA UK a podporovat zapojení studentů do UNCE.

- **Zhodnotit systém institucionální podpory vědy na univerzitě:**
  - Analyzovat dosavadní systém z hlediska věcného naplňování a skutečného přínosu pro jednotlivé fakulty i univerzitu jako celek.
  - Minimalizovat míru byrokratické zátěže ve prospěch prostoru pro vlastní vědecké aktivity.
  - Toto zhodnocení využít k debatě nad dalším vývojem strategické podpory vědních oblastí (zejména pokud jde o PRVOUK).

- **Nabídnout Akademii věd ČR otevřenou diskusi na téma priorit vědy a výzkumu v České republice.**

- **Redefinovat ediční a nakladatelskou politiku univerzity:**
  - Rozvinout aktuálně nově nastavený směr ediční politiky univerzity (2013).
  - V návaznosti na to připravit nový model činnosti nakladatelství Karolinum.
  - Podporovat vznik studijních materiálů v rámci činnosti akademických pracovníků univerzity.
  - Zavádět a podporovat principy „Open Access" při ediční činnosti.

2) Vzdělávání

Špičková univerzita je místem špičkové úrovně vzdělávání, zároveň dokáže vnímat různé role širokého spektra svých studijních oborů.

- **Jasně definovat roli oborů na univerzitě:**
    - Vzhledem k předpokládané budoucí diverzifikaci vysokého školství analyzovat a definovat roli jednotlivých oborů na univerzitě. Základem přístupu musí být vymezení jejich funkční role.
    - Dávat důraz na vysokou kvalitu ve vzdělávací aktivitě, včetně zavedení systému hodnocení kvality.

- **Jasně definovat výhled počtu studentů na univerzitě:**
    - Postupně opustit princip kvantity a prosazovat princip kvality; v komunikaci s fakultami tak reálně směřovat ke snížení celkového počtu studentů.
- **Posilovat mezinárodní aspekt studia dalším rozvojem mobility studentů i pedagogů.**

- **Věnovat mimořádnou a systematickou pozornost studentům se speciálními potřebami – především ve formě nově nastaveného fungování Informačně-poradenského centra.**

- **Věnovat pozornost a rozvíjet vzdělávací aktivity vůči široké veřejnosti:**
    - Aktivně vstoupit do oblasti celoživotního vzdělávání na univerzitě.

3) Studentský život

Univerzita je prostorem pro kolegialitu mezi pedagogy a studenty, právě studentské aktivity pak tento prostor nejčastěji oživují a musí se jim dostat podpory.

- **Podporovat aktivity rozvíjející studentský život na univerzitě:**
    - Podporovat dlouhodobé a průběžné aktivity, jako je spolková činnost studentů – úzce spolupracovat se Studentskou unií UK. Podporovat konkrétní aktivity – Majáles (v nové podobě), Noc univerzit apod.

- Připravit možnost prostorového zázemí pro studentské spolky v Karolinu.

- **Připravit funkční model existence kolejí a menz na univerzitě:**
  - V rámci prostorových a ekonomických možností připravit takový systém fungování Kolejí a menz UK, který by dokázal garantovat jak ekonomickou soběstačnost, tak zajištění sociální role.

- **V rámci případné změny Statutu univerzity na základě nové legislativy udržet dosavadní studentské zastoupení v akademických orgánech univerzity.**

- **Podporovat a rozvíjet servis pro zahraniční studenty na univerzitě.**

4) Zahraniční spolupráce

Univerzita si musí udržet vysokou úroveň zahraniční spolupráce i významný mezinárodní dopad, vedení univerzity pro to musí zajistit kvalitní servis.

- **Analyzovat a jasně definovat roli univerzity v mezinárodním prostoru:**
  - Univerzita si musí vymezit svou roli na mezinárodním poli a aktivně směřovat k jejímu naplnění, nikoliv pouze bezmyšlenkovitě zajišťovat „provoz" mezinárodní spolupráce.
- **Aktivně podporovat zapojení univerzity do mezinárodních vzdělávacích a výzkumných projektů:**
  - Zajistit kvalitní servis pro přípravu zapojení v konkrétních případech.
  - Spolupracovat v této oblasti s grantovými pracovišti jednotlivých fakult.

- **Navyšovat mobilitu studentů, pedagogů i odborných administrativních pracovníků:**
    - Rozšířit spektrum příležitostí v oblasti mobility, a to obousměrně – jak v rozšíření výuky v cizích jazycích na univerzitě, tak ve zkvalitnění služeb pro studenty a pedagogy v rámci výjezdů.
    - Prosazovat v oblasti mobility principy kvality.

- **Cíleně propagovat univerzitu v zahraničí:**
    - Aktivněji se účastnit činnosti v mezinárodních organizacích.
    - Aktivněji se účastnit vzdělávacích konferencí i veletrhů – využívat mimořádnou šíři i kvalitu dosavadních kontaktů ve prospěch univerzity.

- **Zlepšit servis rektorátu univerzity v oblasti mezinárodní spolupráce – směrem k větší odbornosti, pružnosti a komunikaci:**
    - Restrukturalizace činnosti Informačně-poradenského centra, které by mělo připravovat systémovou podporu na jedné straně studentům se speciálními potřebami, na straně druhé akademické obci v oblasti mezinárodních kontaktů.

5) Vztahy s veřejností, propagace

Síla univerzity se doposud nepromítá do jejího působení směrem k veřejnosti, tato oblast musí projít jednoznačnou proměnou – musíme se stát hybatelem veřejného prostoru.

- **Mnohem aktivněji komunikovat s médii a informovat veřejnost o dění na univerzitě, úspěších univerzitních pracovníků, studentů a vědeckých týmů:**
    - Restrukturalizovat odbor vnějších vztahů a zefektivnit komunikaci s médii i fakultami tak, aby informace o úspěších nezůstávaly pouze na vnitrouniverzitní úrovni.
    - Budovat povědomí o vědecké výjimečnosti univerzity v očích veřejnosti.

- **Reálně zahájit aktivity směřované k absolventům univerzity:**
  - Otevřít možnost zřízení např. Nadace UK, která posílí charakter „třetí role" univerzity zapojit absolventy do realizace priorit a cílů univerzity.
  - Oslovit absolventy a připravovat pro ně společenské i vzdělávací akce.
  - Zapojením do debat o rozvoji univerzity udržovat identifikaci s alma mater.

- **Komunikačně zapojit univerzitu do sociálních sítí.**

- **Zásadně proměnit webovou prezentaci univerzity:**
  - Podstatou dobré prezentace není pouze vizuální změna stránek, ale především její struktura a snadnost nalezení požadovaných informací pro jednotlivé skupiny uživatelů.
  - Společně s proměnou webové prezentace je potřeba vytvořit efektivní nástroj na komunikaci a kooperaci členů orgánů univerzity a těchto orgánů a zástupců fakult.

- **Oživit prostory Karolina systematicky plánovanými akcemi s jasnou dramaturgií:**
  - Prostory Karolina jsou jedinečné jak svou dispozicí, tak svým umístěním v rámci Prahy. Je škoda každého dne, kdy nejsou využity.

6) Rozvoj

Univerzita stojí před mnoha výzvami v oblasti rozvoje. Právě kvalitní zajištění finančních, investičních a provozních oblastí je jedním ze základních předpokladů špičkové univerzity.

- **Otevřít diskusi o přerozdělování finančních prostředků na univerzitě:**
  - Situace systému vnitřního přerozdělování vzdělávacího příspěvku na univerzitě stále do značné míry kopíruje systém normativů na studenta – je nutné směřovat k principu, že výkon špičkového pedagoga by měl být

všude na univerzitě ohodnocen obdobně – samozřejmě při zajištění provozních a investičních potřeb dle náročnosti oborů.

- Celou tuto oblast velmi úzce diskutovat s orgány jednotlivých fakult a aktivněji zapojit do přípravy případného budoucího systému jednotlivé součásti univerzity.

- **Přehodnotit investiční politiku univerzity směrem k výraznějšímu využívání existujících zdrojů:**
  - Pokračovat v nastavených prioritách dle investičního programu MŠMT do roku 2016, v úzké kooperaci se všemi fakultami připravit výhled dalších priorit v rámci Dlouhodobého záměru univerzity i nad jeho rámec. Neuzavírat investice před aktuálními či déle opomíjenými potřebami.
  - Definovat priority jednotlivých fakult i mimo tento program při zhodnocení možností vlastní investiční pomoci univerzity.

- **Připravit nový generel rozvoje univerzity s dlouhodobým výhledem:**
  - Otevřít celouniverzitní diskusi o charakteru a podobě dlouhodobého rozvoje univerzity, navázat při tom např. na aktivity „Vize Univerzity Karlovy v Praze 2030".
  - Otevřít diskusi i urbanistům, architektům a další odborné veřejnosti především z řad absolventů univerzity. Vzhledem k jedinečnému charakteru univerzity přitom vnímat nejen její „pražský" charakter, ale i přirozenou roli mimopražských součástí.
  - Otevřít v komunikaci s Národní knihovnou záležitost využití Klementina pro aktivnější zapojení univerzity do života tohoto komplexu.
  - V rámci budoucnosti univerzit zohlednit proces přípravy systému „univerzitních nemocnic", minimalizovat případná rizika připravované legislativy – otázka vzniku a zániku, podíl členů v radě, definice sítě nemocnic, zejména otázka personálních pravomocí v budoucím systému.

- **Připravit univerzitu na další období operačních programů EU a smysluplné využití prostředků z těchto programů:**
    - Definovat priority pro období po roce 2016, zajistit fungování univerzitního organizačního, ekonomického a právního zázemí.
    - Směrovat ke skutečně smysluplným projektům při zvážení budoucí provozní náročnosti.

- **Věnovat v rámci vnitřního mzdového předpisu pozornost podmínkám práce neakademických zaměstnanců rektorátu a fakult s důrazem na podporu a ohodnocení navázané na kvalitu práce – v oblasti rektorátního servisu přistoupit k nutné profesionalizaci agend.**

7) Informační zázemí

Univerzita bez kvalitního zajištění informačních zdrojů nemůže v aktuální situaci přinášet kvalitní výzkum ani výuku.

- **Analyzovat informační systémy univerzity, včetně studijního IS, a zvolit optimální variantu jejich dalšího rozvoje:**
    - V případě Studijního informačního systému přicházejí po analýze v úvahu pouze dvě varianty, a to možnost zachování dodavatele systému a úpravy uživatelského rozhraní, či možnost/nutnost celkové změny systému včetně dodavatelské firmy.

- **Postupně integrovat informační systémy na univerzitě (systém studijní, personální, ekonomický).**
- **Připravit informační systémy univerzity na systémy vnitřních hodnocení univerzity.**

- **Změnit fungování Ústřední knihovny univerzity:**
    - Ústřední knihovnu posunout k reálnému naplňování parametrů skutečného koordinátora a metodického vedení fakultních knihoven.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

věřím, že se nám podaří úspěšně vykročit do dalšího nelehkého období na Univerzitě Karlově v Praze, že si udržíme svobodný charakter naší akademické půdy a budeme schopni i v dalších letech rozvíjet jedinečný charakter kolegiálního a myšlenkově tříbícího prostředí.

Bezpochyby se toto vykročení neobejde i bez jisté sebekritičnosti a schopnosti posouvat dále některé z doposud opomíjených oblastí, stejně jako bez odhodlání zkvalitňovat skutečně špičková místa na naší alma mater.

Nic z toho se ovšem nedá uskutečnit bez spolupráce, diskuse a otevřenosti. Zachovejme si tyto vlastnosti a budeme schopni úspěšně pokračovat v tradici našeho učení od dávného čtrnáctého století až po naše bouřlivé století jednadvacáté.

Se srdečným pozdravem

doc. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.

V Praze 17. 6. 2013